

Új sátor borítja tegnap délelőtt óta az úszegedi sportuszoda medencéjét. Négy évig szolgált a régi, anyaga már megritkult, zöld-sárga színe megfakult. Sokba került a sportuszoda új, kék-sárga „ruhája” — amelyet a szegedi jutuárugyárban készítettek —, kerekén egymillió forintba

Aszály után

A zákányszéki szakszövetkezetben

Legszembetűnőbb jele az idei aszálynak Zákányszéken például, hogy paprikaszüret idején nem nyúlik a sarki kocsmáig az átvételre várakozók sora. Ami természetesen az is megfér a kocsiderékban — mondják sokan, kicsit sem leplezve kesergésüket. Az október eleji fagy végképp szertefoszlatta a reményeket, s nyílvánvaló lett: a szárazság sok bajt okozott az Egyetértés Szakszövetkezetnek.

Borbás István elnök szerint a tervezett paradicsomnak még a felét sem tudták összegyűjteni az átvétők. Ettől aztán az is megesett, ami nagyon ritka a faluban: a konzervgyár kereste a szövetkezetet, hogy adjanak árut.

Főmérték az esztendő csapását és gabonából 3. osztályos barackból 1. tétel almából 2 millió forinttal lesz kevesebb a remélt bevételénél. A szőlőlugasok se tudják feledtetni az aszályt. Tavaly is keveset kaptak a portékáért, az idén még kevesebbet. Különlően forint hetvennel forintos kilencvennel olesóiban értékesítenek, mint korábban. Az elmúlt három évben átlagosan 6 forint 37 fillért kaptak egy kilo szőlőért, s akkor volt rajta némi hasznuk. Emelkedtek közben a növényvédő mérgek árai, az üzemelés költségei —, s még akkor is, ha például a peronosz ellen ke-

vesebszer kellett meglo-csolni a leveleket, sokat fizettek a gyümölcstermesztésért. Mivel a zákányszékiek földjeik jó részén természetesen szőlőt és gyümölcsöt, náluk most olyan növényből van a több, amire nagyobb a ráfizetés.

Próbálkoztak tarlóvetésmenyekkel, de a nagy szárazság miatt magján maradt, amit a földre tettek. Ezek után, már azt is gondolhatnánk, szinte eget ér majd a zákányiak siránko-

zása, hiszen a homokon mindent fölégetett az aszály. Hogy ez mégsem így történik, sokat tapasztalt gazdák emberek bizakodásának köszönhető. Feledve a bajt, új reménnyel vásároltak bikákat, hoztattak répaszeletet, és viszik a portékát oda, ahol áraban eladhatják. S mint ilyenkor lenni szokott, az öreg traktor mögé egyre többen akasztanak vetőgépet. Hátha bebizonyosodik ismét, aki porba vet — vastagon arat...
M. T.

Főljánlások az új Nemzeti Színház építésére

A Komáromi Állami Gazdaság mintegy 750 dolgozója a legutóbbi kommunista szombaton keresett munkabérének kétharmadát — több mint ötvenezer forintot — ajánlotta fel az új Nemzeti Színház építésére. A Pest megyei Állami Építőipari Vállalat V. számú szakipari főmérnökségének szocialista brigádjai elhatározták, hogy 1989-ig évenként egy nyolcórás különműszakot szerveznek és az ezért kapott bért minden alkalommal átutalják a színházépítés számlájára. Az országos 3-as számú általános iskola 4120. számú Martos Flóra úttörő-

csapatának valamennyi tagja 10-10 forintot az öszi társadalmi munkáért, valamint a hasznosanyag-gyűjtésért kapott pénzéből ajánlott fel.

A Pénzügyminisztérium illetékeseinek tájékoztatása szerint az Állami Nyomdában javában dolgoznak azok a 20, 50 és 100 forintos bélyegeknél az előállításán, amelyeket novembertől vásárolhatnak meg a dolgozók munkahelyeiken. A bélyegek értékét ugyancsak az új Nemzeti Színház OTP-számlájára utalják át.

ellen. Segíteni kell őket ebben, nagyobb társadalmi támogatással. Kisebbségi jelentőségű, elsősorban az emberek erkölcsi magatartásával kapcsolatos ügyeket helyileg — az előjáróság útján — hatásosabban lehet elrendezni, mint a lakóhelytől rendszerint távolos bírósági székhelyeken.

A közösség képviselőinek döntései ilyen esetekben — a felszabadulást követő időszakban — hasznos segítséget adtak a helyi közélet egészségesebb alapjainak lerakásához. Szép feladat volt ez az akkor működő előjáróságoknak. E hagyományok korszerűsítésével az új előjáróságok a biztató közéleti jövő letéteményesei lehetnek.

Az intézmények helyzete

Olyan kérdések is elhangzottak a vitákban, amelyek ugyan nem tartoznak szorosán a választójogi törvényhez, de részei az állampolgári véleményeknek, kötődnek a választás után létrejövő tanácsi testületek munkájához. Tanácsörvényünkben foglalt kívánalom, hogy elsősorban a tanácsok intézményei lássák el azokat a feladatokat, amelyeknek megvalósítása a terület vagy a település lakosságát érinti. Az intézmények működése ennek következtében nagymértékben befolyásolja a lakosság életkörülményeit és közérzetét. Közvetve s közvetlenül is hatással vannak az új választójogi törvénynek a gyakorlati érvényesülésére.

Az intézmények jó működése tehát nemcsak szakmai követelmény, hanem politikai igény is. A jövő kilá-

tásait kedvezően befolyásolhatják. Az ellentmondások felvetése, meghallgatása, valamint a figyelemmel kísérése része azoknak a törekvéseknek, amelyek mindezeket megszüntetni kívánják.

Miről is van szó? Az intézmények irányításának központi feladatait ellátó miniszterek külön-külön s közel sem egyértelműen határozták meg a tanácsi intézmények szervezetét, jogállását s működésének szabályait. Következményei — amit a felszólalások is igazolnak, s a kialakult gyakorlat is alátámaszt —, hogy ezek az irányelvek, utasítások, szabályozások nem minden esetben voltak összhangban a lakossági érdekekkel, esetenként téves jogalkalmazások is előfordultak. Így például találkozunk azzal a gyakorlattal, hogy az ágazati miniszter utasításában a megyei szakigazgatási szervet jelölte meg, mint a szabályzatot jóváhagyó szervet. Az utasítás egy évtizeddel ezelőtt született. Azóta az ágazatban olyan új korszerűsített, s integrált intézményeket hoztak létre a fenntartó tanácsok, amelyeknek felügyeleti és irányítási rendszerét újra kell rendezni.

Akadnak olyan esetek is, amikor a szabályzatot az intézményt létrehozó testület hagyja jóvá. Azokban a járáásokban, ahol a járás székhelye város, ott általában a városi tanács, ahol nagyközség a járási székhely, ott a megyei tanács illetékes testülete, vagy ágazati szakigazgatási szerve hagyja jóvá a létrehozott intézmény működési rendjét s szervezeti hovatartozását, belső tagozódását. A társadalmi igényeknek megfelelően az intézmények funkciói is megváltoztak, egészségügyi s pedagógiai intézetek egész sorát összevonták a

fenntartó tanácsok, csak az irányítás és felügyelet szabályai kerültek lépeshátrányba. Célszerű lenne tehát, s erre utaltak — nyíltan és következetesen — a felszólalások egy részében, hogy ha az intézmények szervezetének és működésének főbb szabályait egyetlen jogszabály tartalmazná, s megszűnnének a munkát ma még hátráltató ellentmondások e területen.

Az intézmények alapításáról a tanács, illetve átruházott hatáskörben a végrehajtó bizottságok döntenek. Természetes, hogy az alapító testületnek kell eldöntenie intézménye szervezeteinek és működésének rendjét. Mindez nem jelentheti, hogy szakmai iránymutatással az ágazat központi vezetője ne segítse elő az intézmény működését. A központi és területi, helyi érdekek összehangolása csak így lehetséges. Logikus hát, hogy e testületek tagjainak megválasztásáról szóló új törvénytervezet társadalmi vitájában az intézményekkel összefüggő észrevételek is elhangzottak.

Együttesen

Korábban megelégedhettünk egy törvény vagy tanácsrendelet alkotásának vitájában, a véleménymondás időszakában, a szakemberek észrevételeivel. Aktivitásukat el is vártuk, számítottunk rá. Ma azonban már ez nem elég. Az emberek a lakosság százezeres tömegének, figyelmet érdemlő észrevételeinek nyilváníttatása, a kiegészítő, vitatkozó nézetek egybegyűjtése nem csupán a közéleti fórumok egyszerű adminisztrációja, hanem ez politikánk alapja.

Az új választási törvény vitája mindenkit meggyőzhetett erről is.

Arany István

Gyógyító ételek

Ha osztályoznom kellene ezek a szempontok háttérbe szorultak. Ilyen jóindulatú támogatást eddig csak tennem a diétára szoruló betegek ételéről szóló néhány cikkemet. Többször nekifutottam ennek a témának, szerettem volna jó elhatározásra bírni a konzervgyárakat is, és a vendéglátókat is. Sokan élnek közöttünk olyanok, akiknek bizonyos ételek valóságos mérgek, de nem tudják kikerülni őket. Otthon se főzhetnek maguknak rendesen, mert nem tudják kimérni, miből, mennyit tethetnek bele. Tudós orvosok szavait továbbadva mondták a cikkek, hogy ami otthon megoldhatatlan, ipari méretekben egyszerű feladat, csak recepteket adnának az orvosok, hozzáértő szakember segíthetné a diétás konyhák munkáját. Nem lett belőle semmi. Hogyne örültem volna a híreknek, hogy a szegedi I. számú belklinikai kutatócsoportjával együttműködési szerződést kötött a megyei gabonaforgalmi és malomipari vállalat! Hozzá kell tennem azonban, hogy az együttműködés nem csupán papíron létezik. Fölkéremestem a klinikán dr. Várkonyi Tibor adjunktust.

● Hogyan kezdődött?

Egy szerencsés pillanatban mindkét oldal kereste a másik megértését. A gyógyító orvos régóta tudja, hogy bizonyos betegségekben szenvedőket milyen étellektől kell eltiltania, de a tiltás önmagában nem sokat ér. Mit egyen például, aki nem ehet lisztet ételt? Kenyer nélkül nem nagyon tudjuk elképzelni a napot. Receptjeink voltak, a klinikán tudunk is főzni betegeknek, de kínos itt tartanunk valakit, csak azért, mert ennie kell. Az emésztőszervek betegségeivel foglalkozó kutatócsoport kereste tehát azt a vállalatot, amelyik segíteni tudna, a malomipar viszont olyan termékeket akart gyártani, a megváltozott mellett, amit el lehet adni.

● A tudomány szempontjai a piacéval összeegyeztethetők?

Amikor még csak egy-egy nyelvét tanultuk, már akkor észrevettük, humanitásból fakadó megértés segít leginkább bennünket. Egy ekkora vállalatnak vannak üzleti szempontjai, azokat meg nem kerülheti, de amikor elmondtuk, hány ember szorult segítségre,

ezek a szempontok háttérbe szorultak. Ilyen jóindulatú támogatást eddig csak tennem a diétára szoruló betegek ételéről szóló néhány cikkemet. Többször nekifutottam ennek a témának, szerettem volna jó elhatározásra bírni a konzervgyárakat is, és a vendéglátókat is. Sokan élnek közöttünk olyanok, akiknek bizonyos ételek valóságos mérgek, de nem tudják kikerülni őket. Otthon se főzhetnek maguknak rendesen, mert nem tudják kimérni, miből, mennyit tethetnek bele. Tudós orvosok szavait továbbadva mondták a cikkek, hogy ami otthon megoldhatatlan, ipari méretekben egyszerű feladat, csak recepteket adnának az orvosok, hozzáértő szakember segíthetné a diétás konyhák munkáját. Nem lett belőle semmi. Hogyne örültem volna a híreknek, hogy a szegedi I. számú belklinikai kutatócsoportjával együttműködési szerződést kötött a megyei gabonaforgalmi és malomipari vállalat! Hozzá kell tennem azonban, hogy az együttműködés nem csupán papíron létezik. Fölkéremestem a klinikán dr. Várkonyi Tibor adjunktust.

● Valóban, hány ember szorult segítségre?

Ha csak a mi kutatási területünket vesszük, akkor is megszámlálhatatlanul sok. Akinek az emésztésében zavarok támadnak rövidebb-hosszabb időre, nem érzi jól magát akkor sem, ha a közhiedelem nem is tartja betegnek. De a beteg is jól érezheti magát, gyógyszerek nélkül is néha, ha egyszerűen megszabadul az étellektől, amelyek a kellemetlen hatást kiváltják.

● Az orvost szeretjük úgy tekinteni, hogy gyógyít, és receptet ír. Az ételrecepteket szívesebben hagyjuk a szakácsokra.

Örvendetesen sok egyszerű eledelt találtak már ki a háziasszonyok és a szakácsok. Tapasztalati úton dolgoztak, és dolgoznak ma is. Ha fölmerül a gondolat, hogy valamely étel párosítható krumplival, vagy nem, egyszerűen megkóstolják. A beteg ember étrendje nem nélkülözheti a tudomány alapokat. Mi nem követhetjük a szakácsok módszerét, nem elég megkóstolnunk valamit, tudnunk kell, hogyan viselkedik az emésztés különböző fázisaiban, és hogyan reagál rá bélrendszerünk, valamelyik szervünk, vagy az egész szervezetünk. A tudomány nem elégedhet meg avval, hogy kitalál valamely receptet. Az is kevés, ha eddigi ismereteire támaszkodik. Állatkísérletek sorozata kell hozzá, és klinikai felügyelet mellett ki is kell próbálnunk. Maximális garanciát kell vállalnunk, hivatásunk felületességét nem engedhet meg. Az a tapasztalatunk, hogy a gabonaforgalmi vállalat dóci telepén szívesen követik a pontos előírásokat, és készséggel segítenek a még csak kísérleti célokat szolgáló kisebb tételek előállításában is.

● Mikorra várható eredmény?

Az első termékszalad esetében év végére vagy a jövő év elejére. Azért nem tudunk pontosabb időt mondani, mert minden új élelmiszer és minden új gyógyszer bevezetése hosszas bizonyítási eljárás után lehetséges csak.

● Úgy kell ezt értelmeznünk, hogy a betegnek megmondja az orvos, mit nem ehet, illetve most már azt is, hogy mit egyen, és zacskóba csomagolva megveheti?

Erről van szó.

● A folytatás?

A folyamatos bővítés. Újabb és újabb ellenőrzött ételek üzemi előállítása.

Horváth Dezső

Munkaerő-gazdálkodás, szociálpolitika a szénhidrogén-bányászatban

A szénhidrogén-bányászat hosszú távú munkaerő-gazdálkodási és szociálpolitikai tervét vitatta meg keddi ülésén a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezetének elnöksége. A testület megállapította, hogy a korábbi években tervezett létszámcsokkenés mellett napjainkra — főként a kedvezőtlen munkakörülmények között dolgozók köréből — megindult a munkaerő nem kívánatos eláramlása is más iparágakba. Ennek megállítása elsősorban az olajbányászoknál és fűrészüzemeknél kezelőnél vált szükségessé. Ezért tovább javítják a munkakörülményeket és a központi telephelytől távol dolgozó kulturált pihenési, öltözési-

● Velejük úgy, hogy ezzel meg is oldódt minden?

Nagyot léptünk előre, de a lehetőségek teljes kihasználásától még messzire vagyunk. Ha hasonló készséget mutatna a konzervipar — a bébiételeket gyártó üzemek például igen könnyen kiegészíthetnek tevékenységüket —, mi is, és betegeink is jól járnának, de talán az iparnak is megérné. Biztosra veszem, más kutatási területek klinikai orvosai is előállnának kívánságaikkal, ha lehetőséget látnának a megoldásra. A kör tehát ma még be se látható méretéig bővíthető lenne.

● Adassék meg minden tisztelet a tudománynak, hiszen emberek sokaságát gyógyítja, de orvosok nehezen találtak volna főt a téli szalámit, a halászlét, vagy a pacalpörköltöt. A betegek étrendjébe az ingyenceség bevezetése egyáltalán? Arra gondolok most, hogy Szegednek van élelmiszer-ipari főiskolája, szintén számos kutatóval. Ha az orvosi gyógyító ételek egy kis civil ízt kaphatnának, a beteg rögtön más színben látná a világot.

Az élelmiszerek szakemberei igen sok olyan ismerettel rendelkeznek, aminek a hiányát mi napról napra érezzük. Kutatócsoportunk szívesen együttműködne mindenkiel, aki segíteni tud. A kutatási eredményekre a sültopar is támaszkodhatna. Külföldön láttam például egy magán-sütődét, megélt abból, hogy csak betegeknek süttött. Kutatócsoportunk minden használható segítséget elfogad, és minden tőle telhetőt megad, ha érdeklődésre talal.

● Né kerüljük meg a dolog anyagi oldalát, se a kutatás mindig árt.

Klinikánk öt orvosból álló felszívóósi munkacsoportja élvezti intézetünk támogatását, és maximális elméleti segítséget kapunk Varró Vince professzortól. A kutatásokat akkor is folytatnánk, ha teljesen magunkra maradnánk, hiszen az a feladata az orvosnak, hogy segítsen. A gabonáiparral kötött szerződésnek azonban anyagi vonzatai is vannak. Az ipar méreteihez viszonyítva szerény, a mi gyakorlatunkhoz képest előkelő támogatást kapunk. A széles körű kutatás elméleti és anyagi feltételei is megeremlődtek tehát. Örülünk annak a szakmai érdeklődésnek is, ami munkánkat kíséri, és bízunk benne, betegeink hamarosan hasznát látják az együttműködésnek.